

VILALLONGA I VIVES
Mariàngela: *Els arbres*.
Girona Diputació - Punt
Diari/Presència 198

Ben acompanyats per un pròleg de Narcís-Jordi Aragó, els articles sobre arbres que l'autora havia anat publicant a la revista *Presència*, apareixen ara reunits en forma de capítols d'un llibre, bellament dissenyat i il·lustrat per Narcís Comadira.

El llibre descriu una sèrie d'arbres triats per l'autora perquè responen a uns condicionants ben definits: les llegendes de la mitologia clàssica entorn dels arbres, la presència dels arbres en la literatura i en les arts plàstiques i la fixació de les imatges d'arbres en el record.

DIVERSOS AUTORS: "*El combat naval de les illes Formigues*". VII Centenari 1285-1985. Figueras. Ajuntament de Palafrugell, 102 pp.

Les Formigues, els petits illots que són la senya d'identificació de l'horitzó marí de Calella i Llafranc, serveixen un record d'un esdeveniment de gran importància dins de la història del país català. El 28 d'agost de 1985 s'acompliren els 700 anys de la batalla naval de les Formigues. Els dos grans cronistes catalans medievals Bernat Desclot i Ramon Muntaner, ens descriuen la gran victòria dels catalans.

La població de Girona (segles XIV-XX)

ALBERCH I FUGUERAS, Ramon, CASTELLS I CALZADA, Narcís: *LA POBLACIÓ DE GIRONA (segles XIV-XX)*, Girona (Institut d'Estudis Gironins) 1985, 184 pp.

En una primera ullada, aquesta història de la població de Girona s'inscriu en el corrent revitalitzador de l'interès per la demografia urbana que en els darrers deu anys ha produït nombroses monografies arreu de l'estat espanyol. Però l'obra de R. Alberch i N. Castells difereix substancialment de la resta en la mesura que no es limita a l'estudi d'un determinat període (usualment els segles XVII i XVIII) sinó que abasta l'evolució de la ciutat de Girona des del segle XIV fins a l'actualitat. Que els autors hagin vençut aquest repte sense defallir i només en 180 pàgines, sense deixar de banda cap dels elements fonamentals de la dinàmica poblacional gironina i resseguint la conjuntura econòmica de la ciutat a través dels segles, és una de les grans virtuts del llibre, al costat de la seva importància i utilitat, en contra de la impressió de superficialitat que algú pogués deduir del pretès to divulgatiu, de la reduïda extensió del treball o, fins i tot, de l'excés modèstia amb què el presenten els mateixos autors.

Per tal de reconstruir les tendències seculares i les fluctuacions de la població de Girona, hom es recolza en la informació procedent dels "fogatges" i altres recomptes medievals, en els registres parroquials —de precocitat ja coneguda a les terres gironines— i en una rica varietat de fonts locals, tot combinant els resultats de la recerca personal amb la síntesi de la important historiografia demogràfica gironina. El resultat és certament brillant: noves perioditzacions (com la del gairebé desconegut segle XVI), esdeveniments que fins ara havien romàs en la foscor (com l'epidèmia de 1530), substancials aprofundiments del que ja coneixíem (com el

creixement del segle XVIII), inapreciables referències a les característiques demogràfiques i sòcio-econòmiques de la població (alt pes específic del clergat, composició de les llars, etc.), interessants referències per als coneixedors d'altres disciplines (com l'estimació quantitativa del ritme de l'edificació en diferents períodes),...

Hi ha altres aspectes que, malgrat ser tractats de forma només marginal, constitueixen importants aportacions i caldrà que els autors hi insisteixin en un futur proper. Sobretot, pel que fa a l'anàlisi demogràfica d'un grup de famílies en el període 1770-1840, de la qual resulten uns interessants indicadors de la fecunditat i mortalitat diferencial entre els membres dels diferents estaments socials, que haurien d'incitar a fer estudis aprofundits entorn de les característiques demogràfiques de sectors com la noblesa o la burgesia urbana, estudis que rarament han estat empresos pels investigadors espanyols.

Certament, una obra com aquesta ofereix ben poques possibilitats de formular alguna crítica, ja que rarament hi trobem formulacions i hipòtesis que no es recolzin sòlidament en la recerca prèvia. Amb prou feines jo n'hi he trobades dues o tres, encara que cal dir que afecten més els matissos expositius que el contingut del llibre.

Per concloure —i això ho dic en favor dels autors, dignes continuadors del que jo anomeno la *tradició demogràfica gironina*— cal afirmar que el llibre que comentem solament ha pogut sustentar-se damunt els sòlids fonaments d'una llarga preocupació pels temes demogràfics, ben patent des de fa moltes dècades a Girona. Erudits locals, investigadors socials, il·lustrats metges de la terra formats a les aules de Montpeller, ..., mantingueren un interès constant pels problemes demogràfics de Girona i de les comarques gironines, que ha pogut ser aprofitat i reviscut pels historiadors actuals. Publicacions com la *Revista de Girona*, justament ara fa un segle, mantenien al dia una informació periòdica d'estadística demogràfica. Anys abans, Francesc Campderà i Camín publicava una obra precursora dels estudis de demografia històrica basats en el recompte dels registres parroquials, i es convertia així en successor directe d'altres pioners com Asso, Cavanilles o Vargas Ponce. I, a principis del segle actual, Manuel de Chia, un veritable "Villalba gironí", realitzava una important contribució al coneixement de la història epidemiològica de la província.

VICENTE PÉREZ MOREDA